

AZ ALAVANDER (TÚRÓCZI) KERESZT ÚJJÁSZÜLETÉSE – 2013.

1832. szeptember 14-én a még csak ritkán lakott boldogházi határban egy kereszt felszentelésére gyülekeztek az emberek. Alavander Mihály ekkor állíttatta fel a szolnoki út melletti földjén Boldogháza első kőkeresztjét.

Az Alavander kereszt 2001-ben

A boldogházi határban egykor nyolc kőkereszt állt, ami jól mutatja, hogy a fokozatosan benépesülő tanyavilág lakói milyen fontosnak tartották vallásukat. A keresztetek közül a csíkosi ma már nem látható. Hat kereszt azonban szépen felújítva emlékeztet az ősökre, egyben kifejezi az utódok tiszteletét: *Konkoly kereszt* (1896), *Tápiói kereszt* (1898), *Alsóboldogházi kereszt* (1905), *Temetői (Oláh) kereszt* (1913), a templom melletti *Túróczi kereszt* (1930) és a *Baranyi kereszt* (1931).

2013 júliusától pedig a községtől keletre, a szolnoki út mellett immár újjászületve áll községünk legrégebbi vallási emléke, az *Alavander kereszt*.

A kereszt történetéről

A kereszt **Alavander Mihályról**, egykori állíttatójáról kapta a nevét, aki jómódú jászberényi polgár volt. 1789-től 1792-ig városi tanácsnok volt, és többször betöltötte a főbírói tiszteletet is. 1831-ben

kolerajárvány pusztított Magyarországon, melynek Jászberényben is igen sok áldozata volt. Alavander Mihály ekkor állíttatta fel a *Szentháromság szobrát*, amely ma is áll a Nagytemplom közelében.

Alavander Mihálynak Boldogházán is voltak földjei, és 1832-ben a szolnoki út melletti birtokán fölállíttatta a későbbi község első kőkeresztjét. Az egri Egyházmegyei Közlönyben a következőket olvashatjuk erről: „*Ugyanazon Alavander Mihály, ki a sz. Háromság szobrát állíttatta fel, 1832. évben ismét egy kőkeresztet is csináltatott a szolnoki út mellett saját földjén, mely szeptember 14-kén benedikáltatott (felszenteltetett) számtalanok jelenlétében. Az alapító saját és örökösei nevében kötelezte magát valamint a Sz. Háromság szobra, úgy ezen keresztnek is fönntartására.*”

Az Alavander kereszt talpzata golgota típusú. A Jeruzsálem hegyét jelképező erős talpzatból közvetlenül emelkedik ki az egyenes keresztoszár, rajta a korpusz, alatta pedig a felirat. A keresztet 1832. szeptember 14-én a *Szent Kereszt felmagasztalásának napján* szentelték fel.

Amikor Alavander Mihály a keresztet felállíttatta, még csupán néhány tanya állt a boldogházi határban. Így a kereszt fontos útmutató volt a később ide költözők számára is. Bizonyára sokan megálltak előtte, imádkoztak, virágot vittek, hiszen sokáig ez volt az egyetlen vallási hely Boldogházán. A kereszt környékét egykor temetkezési helyként is használták. A boldogházaiak közül többen emlékeznek arra, hogy a kereszt körül még az 1960-as évek elején is kis fakeresztet álltak. Vannak, akik úgy vélik, hogy megkeresztelés nélkül elhalt csecsemőket temettek ide, mások szerint vándorló iparosokat, drótostókat, akik itt

haltak meg. Csirke Lászlóné gyermekkori emléke szerint itt nyugszik nevelőapja, Túróczi Antal három éves Dezsőke nevű kislánya is. Boldogházán abban az időben még nem volt temető, s ha nem tudták elvinni a halottat Jászberénybe vagy Portelekre, itt helyezték örök nyugalomra őket, a kereszt oltalma alatt.

A kereszt felújítása 1926-ban

A kereszt 2004-ben

A kereszt közelében lévő földterület a későbbiek során többször is gazdát cserélt, és a múlt században a *Túróczi család* birtokába került. *Túróczi Menyhért, Túróczi Antal és Túróczi László* jelentős földterülettel rendelkezett ezen a környéken. A Túróczi család tagjai nagyon fontosnak tartották a földjükön álló keresztet, gondosan rendben tartották a környékét, s gyakran vittek oda virágot. Az idők folyamán azonban egyre jobban megrongálódott, és szükségessé vált a felújítása. *Túróczi Antal* és felesége *Tóth Terézia* 1926-ban a saját költségén felújíttatta a keresztet. A korábbi felirat helyére egy kisebb méretű tábla került, melyre a következő feliratot vésték:

ÚJÍTTATTA
Túróczi Antal
ÉS NEJE
Tóth Terézia
1926.

A feliratot tartalmazó táblát Túróczi Antal unokája *Muhari Károlyné Túróczi Izabella* őrizte meg. A felújított kereszt sokáig őrizte a család emlékét, de 2008-ban teljesen összeomlott. Erős talapzata a régi helyén maradt, a kereszt darabjai pedig a Plébánia udvarára kerültek.

Méltón az elődökhöz

2012 őszén civil kezdeményezés nyomán adománygyűjtés indult az Alavander kereszt újjáépítésére. A kereszt tulajdonosa, a Jászboldogházi Római Katolikus Egyház támogatta ezt a szándékot.

Az újjáépítés lelkes és fáradhatatlan főszervezője, *Kispálné Baranyi Aranka* kezdettől fogva bizonyos volt abban, hogy a boldogházi emberek – mint már annyiszor – most is képesek az összefogásra. Még őt is meglepte azonban az a lelkes hozzáállás, az az önzetlen segíteni akarás, amit a szervezés, majd az újjáépítés során mindvégig tapasztalt. Munkája során a segítők *Baranyi István, Berkó Fejes Györgyi és Papp Izabella* szervezők voltak.

Kispálné Baranyi Aranka főszervező és segítőtje, Baranyi István. Innen indult a munka...

Az újjáépítéshez szükséges összeg alig négy hónap alatt összegyűlt. A munkálatok elvégzésére a tápiói kereszt felújítóját, Szabó Csaba kőszobrászt kérték fel, aki

munkatársával, Marozsán Tibor kőfaragóval igényes, szép munkával valósította meg az elképzeléseket. Az újjáépítés során a különleges alap megmaradt. Ez jelenti a kapcsolatot a régmúlt és a jelen között, hiszen megerősítve, felújítva a régi helyén maradván tartja a föléje magasodó, újjáépült keresztet.

Az újjáépítés főbb mozzanatai

- A gondozatlan, ecetfákkal sűrűn benőtt területen **2013. április 18-án** kezdődött a tereprendezés a Polgármesteri Hivatal munkatársaival.
- **Április 27-én** elkezdődött a kereszt újjáépítése. Első feladat az alap megerősítése volt, melynek során a meglévő, két hatalmas kőtömbből álló alapot szétbontották, alá vastag betonréteg került. Megerősítésként cölöpöket fűrtak le több helyen az alapba.
- A betonozást követően napi két alkalommal a szervezők locsolták az alapot május 12-ig. A közel 40 fokos hőségben ennek különös fontossága volt.
- **Június 8-án** folytatódott a munkák. A CID Kft. munkatársa, Szűcs Béla gépi erővel illesztette össze a két darabból álló alapot. A jászberényi műhelyben készült keresztoszarak a gép segítségével ezen a napon kerültek a helyükre. A kereszt alapjába Emlékirat került országos és megyei napilappal, a Boldogházi Hírek legutóbbi számával, az adományozók névsorával és a felújítás fotóival.
- **Június 9-én** az alapot több helyen vaspántokkal megerősítették, a felületi hibákat pótolták, javították.
- **Június 10-én** sárga védő alapozó festékekkel festették le a keresztet.
- **Június 11-én** daruval fölhelyezték a keresztre a Jézus szobrot, majd az INRI feliratot.
- **Június 17-én** elkészült a kereszthez vezető feljáró betonozása. Ezt követően ismét locsolás következett napi két alkalommal, június 28-ig.
- **Június 28-án** a mesterek 9 védő oszlopot helyeztek el a kereszt köré.
- **Július 3-án** helyére került a két első oszlop, majd a márványablák a keresztben és a talapzaton. Ekkor kapta meg végleges színét a kereszt.

Július 4-én délután teljes szépségében állt az újjáépített Alavander kereszt.

A kereszt újjáépítéséhez igen sok segítség érkezett. Nélkülözhetetlen volt *Szűcs Lajos* polgármester úr támogatása, és a *Polgármesteri Hivatal* munkatársainak segítsége a környezet rendezéséhez, a kiadványok, szórólapok elkészítéséhez.

Gaál Ferenc földtulajdonos és a *CID Kft.* dolgozóinak gépi munkával történő segítsége rendkívüli fontosságú volt a kereszt összeépítésénél. *Gaál Ferenc* készséges segítsége, támogatása végig kísérte a munkálatok egész folyamatát.

Hálás köszönet a közel száz adományozónak, akiknek anyagi támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg az újjáépítés, melynek költsége mintegy 700 ezer forint volt.

Nagy segítséget jelentett *Veliczkyne Koncsik Ilona* szervező munkája, aki összefogta, biztatta a Boldogházáról elszármazottakat. Ennek nyomán ők is igen jelentős összeggel támogatták a kereszt újjáépítését.

A sokszor megtapasztalt összefogás ismét szép és látványos eredményt hozott községünkben. Köszönet mindazoknak, akik bármilyen módon hozzájárultak ahhoz, hogy az Alavander (Túróczi) kereszt ismét büszkén álljon egykori helyén, és hirdesse még nagyon sokáig Isten dicsőségét!

AZ ÚJJAÉPÍTÉS KÉPEIBŐL

Összeállította: Papp Izabella. Fotók: Kispálné Baranyi Aranka, Berkó Fejes Györgyi, Kispál Sándor, Papp Izabella
A sokszorosítás a Jászboldogházi Polgármesteri Hivatalban készült 2013. augusztus 29-én